

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain, valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain, valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta (HE 81/2025 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta (StVM 19/2025 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 6 §:n 2 momentti, 7 §:n 1 momentin 12 kohta, 9 §:n 1 momentti, 11 §, 6 luvun otsikko, 20 a §:n 2 momentti ja 24 §, sellaisina kuin niistä ovat 7 §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti laissa 331/2024, 20 a §:n 2 momentti laissa 425/2021 ja 24 § laissa 1030/2015, sekä
lisätään lakiin uusi 2 a ja 2 b §, 7 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 331/2024, uusi 13 kohta sekä lakiin uusi 19 a ja 20 b § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 116/2025 vp

1 luku

Yleiset säännökset

2 a §

Oikeus saada ja käsitellä tietoja

Kansaneläkelaitoksella on salassapitosäännösten ja muiden tietojen käyttöä koskevien rajoitusten estämättä oikeus käsitellä etuusrekisterinsä tietoja 2 §:n 3 momentin 2 ja 3 kohdassa säädettyjen tehtäviensä hoitamista varten.

Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada maksutta sekä salassapitosäännösten ja muiden tietojen käyttöä koskevien rajoitusten estämättä 2 §:n 3 momentin 2 ja 3 kohdassa säädettyjen tehtäviensä hoitamista varten välttämättömät tiedot seuraavasti:

1) Eläketurvakeskukselta lakisääteisten työeläkkeiden ja eläkettä vastaavien luopumisetuuksien, kuntoutusta koskevien ennakkopäätösten, kuntoutusrahoja ja -korotuksia koskevien päätösten sekä ansaintarekisterin tietoja;

2) Keva-eläkelaitokselta tietoja omaishoitajina ja perhehoitajina toimineista henkilöistä ja heille maksetuista palkkioista;

3) Verohallinnolta verotustietoja;

4) Maahanmuuttovirastolta ulkomaan kansalaisten oleskelulupien lajia ja luvan kestoja koskevia tietoja;

5) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselta lääkkeiden saatavuushäiriötiedot;

6) sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa (61/2007) tarkoitetut, reseptikeskukseen tallennetut tiedot lääkemääräyksistä ja niihin liittyvistä toimitustiedoista;

7) sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain (703/2023) 13 §:ssä tarkoitetuilta asiakastietojen rekisterinpitäjiltä tietoja terveydenhuollon käynneistä sekä lääkärin määräämistä tutkimuksista ja hoidosta;

8) Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselta tietoja perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, työterveyshuollon ja sosiaalihuollon toiminnasta ja kustannuksista;

9) Tilastokeskukselta tietoja väestön koulutuksesta, ammateista ja sosioekonomisesta asemasta;

10) Opetushallitukselta tietoja varhaiskasvatuksessa olevista lapsista ja heidän huoltajistaan; sekä

11) Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiöltä opiskeluterveydenhuoltopalveluita koskevat henkilö- ja potilastiedot sekä opiskeluterveydenhuoltopalveluiden tuottamiseen liittyvät kustannus- ja toimintatiedot.

Edellä 2 momentin nojalla kerättyjä tietoja ei saa luovuttaa käytettäväksi yksityishenkilöä koskevassa etuusasioiden käsittelyssä, hallinnollisessa päätöksenteossa, eikä muussa vastaavassa asioiden käsittelyssä.

Eduskunnan vastaus EV 116/2025 vp

2 b §

Avustavien tehtävien siirtäminen yksityiselle taholle

Kansaneläkelaitos voi siirtää sosiaaliturvan toimeenpanoon liittyvän avustavan tehtävänsä yksityiselle taholle, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Kansaneläkelaitoksen on varmistettava, että palveluntuottajalla on riittävät tekniset edellytykset sekä riittävä osaaminen tällaisen tehtävän hoitamiseen. Kansaneläkelaitoksen on valvottava sopimuksen mukaisten tehtävien hoitamista. Yksityiset palveluntuottajat toimivat henkilötietojen käsittelijöinä Kansaneläkelaitoksen lukuun. Avustavia tehtäviä ovat:

- 1) Kansaneläkelaitokselle saapuvien hakemusten ja muiden asiakirjojen vastaanotto, lajittelu sekä asiakirjojen ja niihin sisältyvien tietojen tallentaminen;
- 2) Kansaneläkelaitoksen lähettämien asiakirjojen tulostaminen ja laittaminen kuoriin;
- 3) sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) mukainen sähköinen tiedoksianto.

Avustavia tehtäviä hoitava henkilö toimii 1 momentin mukaisia tehtäviä hoitaessaan rikos oikeudellisella virkavastuulla. Vahingonkorvauksesta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

6 §

Hallitus

Hallituksen jäseniä määrättäessä on otettava huomioon sosiaaliturvan, johtamisen, hallinnon, talous- ja sijoitustoiminnan sekä julkisen tietohallinnon asiantuntemus. Lisäksi on otettava huomioon työ- ja yritys-elämän ja vakuutettujen asiantuntemus, jota edustavat työnantajakeskusjärjestöjen ja palkansaajakeskusjärjestöjen edustajat. Hallituksen jäsenistä yhden tulee olla sosiaali- ja terveysministeriön edustaja.

7 §

Hallituksen tehtävät

Hallitus johtaa ja kehittää Kansaneläkelaitoksen toimintaa. Hallituksen tehtävänä on muun ohella:

- 12) päättää ylimmän johdon sijaisuuksista;
- 13) sopia ylimmän johdon palvelussuhteen ehdoista.

Eduskunnan vastaus EV 116/2025 vp

9 §

Ylin johto

Kansaneläkelaitosta johtaa pääjohtaja. Kansaneläkelaitoksessa voi olla myös muita johtajia. Pääjohtajan ja johtajan virkaan voidaan nimittää vain Suomen kansalainen.

11 §

Pääjohtajan, johtajien ja toimihenkilöiden asema

Pääjohtajaan ja johtajaan sovelletaan, mitä valtion virkamieslain (750/1994) 8 a, 26 ja 40 §:ssä säädetään mainitun lain 26 §:n 4 kohdassa tarkoitettujen virastojen päälliköiden sidonnaisuuksien ilmoittamisesta, irtisanomisesta ja virantoimituksesta pidättämisestä. Lisäksi pääjohtajaan ja johtajaan sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään virkamiehen palvelussuhteen ehdoista, velvollisuuksista, vastuusta, sivutoimista, virkasuhteen purkamisesta ja päättymisestä sekä varoituksen antamisesta.

Pääjohtajan sivutoimiluvasta, irtisanomisesta, virkasuhteen purkamisesta, virantoimituksesta pidättämisestä ja varoituksen antamisesta päättävät valtuutetut. Muiden johtajien osalta näistä asioista päättää hallitus.

Laitoksen toimihenkilöiden työsuhteeseen Kansaneläkelaitokseen sovelletaan työsopimuslakia (55/2001). Työsuhteen ehdoista sovitaan Kansaneläkelaitoksen ja toimihenkilöitä edustavien yhdistysten välisellä työehtosopimuksella.

6 luku

Kirjanpito, tilinpäätös, tilintarkastus sekä hallinnon ja talouden tarkastus

19 a §

Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastusoikeus

Valtiontalouden tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa Kansaneläkelaitoksen toiminnan ja taloudenhoidon laillisuutta, tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta, ei kuitenkaan Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintaa.

20 a §

Päätöksen tiedoksianto

Päätöksen sähköisestä tiedoksiannosta säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetussa laissa. Mainitun lain 19 §:n 2 momentissa säädetystä poiketen päätös katsotaan kuitenkin annetun tiedoksi seitsemäntenä päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Eduskunnan vastaus EV 116/2025 vp

20 b §

Yhteystietojen ilmoittaminen päätöksessä

Päätöksestä on käytävä ilmi Kansaneläkelaitoksen yhteystieto, josta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

24 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 . Sen 20 a § tulee kuitenkin voimaan vasta päivänä _____ kuuta 20 .

Laki

valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain (676/2000) 1 §:n 2 momentti ja 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 5 §:n 1 momentti laissa 597/2007, sekä
lisätään 2 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 660/2021, uusi 2 c kohta seuraavasti:

1 §

Asema ja tehtävät

Tarkastusviraston tehtävänä on tarkastaa valtion taloudenhoidon laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä valtion talousarvion noudattamista. Tarkastusviraston tehtäviin ei kuulu tarkastaa eduskunnan taloudenhoitoa, eduskunnan vastattavana olevia rahastoja eikä Suomen Pankkia.

Eduskunnan vastaus EV 116/2025 vp

2 §

Tarkastusoikeus

Tarkastusvirastolla on oikeus tarkastaa:

2 c) Kansaneläkelaitoksen toiminnan ja taloudenhoidon laillisuutta, tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta, ei kuitenkaan Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen toimintaa;

5 §

Tarkastuskertomus

Tarkastusvirasto antaa tarkastuksesta laaditun tarkastuskertomuksen tiedoksi ja tarvittavia toimenpiteitä varten tarkastetulle ja ministeriölle, jonka toimialalle tarkastettu kuuluu, sekä tiedoksi eduskunnan tarkastusvaliokunnalle ja valtiovarainministeriölle. Lisäksi Kansaneläkelaitoksen tarkastuksesta laadittu kertomus annetaan tiedoksi eduskunnan valitsemille Kansaneläkelaitosta valvoville valtuutetuille. Tarkastetun ja ministeriön, jonka toimialalle tarkastettu kuuluu, on ilmoitettava tarkastusvirastolle, mihin toimenpiteisiin tarkastuskertomuksessa esitettyjen huomautusten johdosta on ryhdytty. Tämä ilmoitusvelvollisuus ei koske sosiaali- ja terveysministeriötä silloin, kun tarkastuskertomus koskee Kansaneläkelaitosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tulotietojärjestelmästä annetun lain (53/2018) 13 §:n 1 momentin 17 kohta seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 116/2025 vp

13 §

Tiedon käyttäjien oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä

Tulorekisteriyksikkö välittää ja luovuttaa tulorekisterin tietoja, jotka tiedon käyttäjä on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeutettu muun lain nojalla saamaan suorituksen maksajalta tai toiselta tiedon käyttäjältä, seuraavasti:

17) Kansaneläkelaitokselle kaikista tulorekisteriin merkitystä tulonsaajista sellaiset tulotiedot ja muut tiedot, jotka Kansaneläkelaitoksella on kaikkien sen toimeenpantaviksi säädettyjen eläkkeiden ja etuuksien sekä 2 kohdassa mainituissa asetuksissa tai sosiaaliturvasopimuksessa säädettyjen tehtävien toimeenpanoa sekä Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 2 §:n 3 momentin 2 ja 3 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamista varten oikeus saada;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Helsingissä 18.11.2025

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri